

ΛΑΪΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ο ΖΑΝΤΑΧΑΡΗΣ

[Θρακικό παραμύθι]

Για φορά κ' ένα καιρό, ένα κορίτσι όμορφο και προκομένο, καθόταν στο παράθυρό του και κεντούσε. Τι κεντούσε; Ένα κάμπο με λουλούδια!... Ώραιοφίλη τόλεγαν. Ένα πουλάκι, σάν την έβλεπε, καθόταν απόψε στην κληματιά και της τραγουδούσε:

Καλό είσαι και καλά κεντώς,
αύριο πεθαμένο θε να φάς!

Τό κορίτσι, σάν τ' άκουγε αυτό, τράβιδαν μέσα φοβισμένο, μα τό πουλάκι δέν άπόωνε:

Καλό είσαι και καλά κεντώς,
αύριο πεθαμένο θε να φάς!

Κλείστηκε τό κορίτσι μέσα. Πέρασε καιρός, μέρες, μήνες. Πήρε και χλώμιαζε. Ή φιλενάδες του ήρχοντο και τό βλέπαν. Θέλαν να τό κάμουν να γελώρη και τή χείλη του πάντα μαρμαμένα ήσαν. Μία μέρα τό πήραν να βγούν περίπατο στην έξοχή. Πήγαν σόδ' όρμάνι, παίξαν τό κρυφτό, πλάναν τή πρόσωπά τους και μάζευαν λουλούδια. Έτσι ξεχασθήκανε και βγήκαν μακριά. Εκεί, να ένα μεγάλο, θεόρατο σπίτι μπροστά τους. Γύρω του φυχή. Ήσυχία και' έρημιά. Λίγο-λίγο τής κέντησε ή περιέργεια να μπουνη μέσα να τό δούνε. Ώραιο σπύτι, με μαρμαρίνες αδρές, με χρυσές κάμαρες και τάπιες, δάνω, δομμένες... Μπαίνουν μέσα, άνοίγουν μια πόρτα, τίποτα, φυχή!... Άνοίγουν άλλη. Άδειαν!... Άνοίγουν τρίτη, τετάρτη, είκοστή, ούτε άνθρωπος πουθενά, ούτε πεταλούδα, ούτε μνημυγκάκι, ούτε τίποτε!...

Τραβάνε μέσα, άνοίγουν πόρτες και όλο και εύρισκαν κάμαρες άδειανες.

Στό τέλος, μπαίνουν μέσα σέ μία μεγάλη σάλα, όλο «φιρ-φιρ» και κρύσταλλο. Τίποτε κ' έδω. Καθώς γύριζαν όμως για να φύγουν, βλέπουν σέ μία γωνιά ένα νεκρικό κιβώρι και ένα νεόν, πεθαμένο μέσα, με τή χέρια σταυρωμένα και χίτρινο σάν τό κερί.

Τρώμαζαν τό κορίτσι και δίνουν μια και φεύγουν. Κάνει και ή Ώραιοφίλη, πού ήταν τελευταία για να φύγη, κλείνει ή πόρτα και μένει μέσα μονάχη. Δίνει πέτρι για ν' άνοιξη. Τίποτε!... Ή πόρτες βαρείες, σιδερένιες, λαχτάρισε τό κορίτσι και έπνευσε ξέρο... Σάν σπνήλθε, κοιτάει γύρω της: ή κάμαρα με τή «φιρ-φιρ», τή κρύσταλλα και τόν πεθαμένο νεό. Βάζει πάλι τής φωνές, έρχεται πάλι τό πουλάκι εις τό παράθυρο.

Σαράντα νύχτες άγρυπνη
σαράντα μέρες, ζύπνια,
τόν Ζανταχάρη να φυλάς
ταίρι του για να γείνης.

Και τής διηγήθηκε, πώς αυτός είχε ένα βασιλόπουλο και τ' όνομά του Ζανταχάρης (Ζανταχάρης ίσως, κατά παραθοράν), πώς μία Στριγγά μάγισσα τόν καταράστηκε να κοιμηθή άζύπνινα, γιατί δέν ήθελε γυναικα του, την κόρη της να πάρη. Πώς ή Βασιλισσα ή μάνα του, μακριά στόν τόπο τους, κάθε μέρα κόλλυβα και λειτοουργίες κάνει για την ζωή του, εάν ζή, για την φυχή του, αν δέν υπάρχει... Πώς ή λαμπάδες πού άνάβανε, έρχονται άσβυστες και καίνε σόδ' κεφάλι του δάνω. Πώς ή καλή του Μοίρα, κατάρθωσε ν' άλαφρώση λίγο την καταδίχη του. Άν εύρεθή μια νιά να κλειστή δώ μέσα, και να μείνη σαράντα μέρες και σαράντα νύχτες, άγρυπνη εις τό κεφάλι του, τή γεσσαροκοστήν αυτός θα ζωντανέψη, τή μάγια θα διαλοθούν, και ταίρι του, θα γείνη... ..

Σαράντα νύχτες, άγρυπνη
σαράντα μέρες, ζύπνια,
τόν Ζανταχάρη να φυλάς,
ταίρι του, για να γείνης!

Κάθισε τόκορίτσι νύχτες και μέρες άγρυπνο. Τό πουλάκι τής έφερε μαύρα κερδία, βλα

στάρια και όπωρικά και έτρωγε και ζούσε. Και με τό κατασπαρμένα φύλλα τής καρδιάς του μαρουλιού, πού τάνανε «κουλάκι», γάογαρο νερό, να πίνη, να δροσίζεται... Και όταν βαρύνανε τή μάτια της, να κοιμηθή, άρχισε και τής κελαδούσε και τόν ύπνο έδιωχνε:

Σαράντα νύχτες, άγρυπνη
Σαράντα μέρες, ζύπνια...

Έτσι περδσαν ή 39. Ή Στριγγά πού σάν παρακάη, από έξω κούρνιαζε, και κύτταζε για ν' άποκοιμηθή ή κόρη, σάν είδε πώς ή μέρες «έμασαν» και τή μάγια της, θα καταλυθούνη, έκάλεσε την κόρη της, την έκαμε γονοτερίτσα, για να περδση από της πύρας τής χαματιάς και να μπη στην κάμαρα πού κοιώτανε βαρεία τό βασιλόπουλο και ζαγυρνούσε ή κόρη — Εκεί ξανάνιμε κορίτσι και παροσιόστηκε. Ή κακομοίρα ή Ώραιοφίλη, σάν είδε ένα κορίτσι, μπροστά της, από την χαρά της ήλθνε... 39 ήμέρες μοναξιά, πήγε να την τρελλάνη. — Εκείνη με λόγια γλυκά την πλάνεψε, άνοιξε την καρδιά της, και καθίσανε εις τό κιβώρι δίπλα. Εκείνη τή σιγμή, να κι' έρχεται και τό πουλάκι. Έφερε δροσιά τριανταφυλιάν, να πιή ή κόρη, ν' άνασάνη και σπόρους από νυχτολούλουδα, να την σπρηζούνε στην άγρυπνιά. Μόλις είδε τής Στριγγας μάγισσας την κόρη μέσα άνοιξε τό στόμα του, τού χύθηκε ή δροσιά, σκορπίσανε οί σπόροι, και άρχισε να τής φωνάζει, για να προσυλαχθή από της Μάγισσας την θυγατέρα. Μα ή Στριγγά, πού δέω, μάζεψε όλες τής παρακάτες, και φώναζαν όλες μαζί και κίναν έναν τέτοιο «σαμανά» (θόρυβο), πού δέν άκουγότανε διάλου τό πουλάκι...

— Έφερα και λιβάνι, να τόν θυμιάτισουμε, είπε τής Μάγισσας ή κόρη, όταν νύχτωσε και δέν άπόλειπαν παρά δυό ώρες για να ξυπνήση τή παιδί.

Μα τό θυμιαστικό, δέν ήτανε λιβάνι, μάγια ζυμωμένα ήταν έπνωτιστικά και άποκοιμούν την κόρη. — Την πέτρινε κοιμισμένη και την κρύβει σέ μία άλλη κάμαρη.

Σάν ήρθαν τή μεσάνυχτα και λάλησαν τή πετεινάρια, να και ό Ζανταχάρης ζύπνισε. — Βλέπει μια νέα δίπλα του, τού είπε πώς 10 ήμέρες και σαράντα νύχτες φύλαγε, για να ξυπνήση, την πέτρι και τραβάει για τό βασιλείο του, να την στεφανώθη με παρτίτες και χαρές, με μουσικές και γιορτές μεγάλες...

**

Έπειτα από δυό μέρες ξύπνησε και ή Ώραιοφίλη. Κοιτάζει! Ήταν σ' άλλη κάμαρη. Έρχεται σόδ' λογικά της, τή θυμάται όλα, τρέχει στή μεγάλη αίθουσα, όπου τή κροστάλα, τή χρυσά, τή «φιρ-φιρ», ένα ξερό κιβώρι μόνον ήσαν. — Ούτε ό Ζανταχάρης ούτε ή ζένη ή κοπέλλα, ούτε τίποτε. Τότε κατάλαβε τί έγινε. Βγαίνει δέω τρελλή... Όλες ή πόρτες, άνοίγαν τώρα εις τό πέραςμά της. — Πάει σόδ' σπύτι της, σάν άλαλη και πέφτει να πεθάνη. — Με τής περιποήσεις την συνέφεραν. Μα τί την θέλει την ζωή; Στέλλει την ψυχοκόρη της να τής πάρη:

Ένα μαχαίρι τής σφαγής.

Ένα σχοινί τής κρεμαστής.

Μία πέτρα τής ύπομονής.

Κλείνεται μέσα στην κάμαρά της κι' άρχίζει να μιλή με ατό.

— Τί μου λές μαχαίρι!

— Να μαχαιρωθής!

— Σό τί μου λές σχοινί;

— Να κρεμαστής!

— Κ' ή πέτρα τί θε να πη;

— Ύπομονή...

Τή ξαναβάνη έμπρός της και ρωτά:

— Σό τί μου λές μαχαίρι;

— Να μαχαιρωθής! κ.τ.λ.

Ή πέτρα πάλι συνεβούλευσε ύπομονή.

Και δίνει μια, σπάει τό μαχαίρι, σκουμπάει και κόβει τό σκονί.

— Ύπομονή!...

— Ύπομονή, είπε κ' ή κόρη κ' έγειρε τό κεφάλι της...

(Τό τέλος εις τό προσεχές)

